

V boji proti dětské pornografii může pomáhat i umělá inteligence. Čeští experti se zapojili do dvou mezinárodních projektů

24. 10. 2023, KLECANY – Vědci z Národního ústavu duševního zdraví se zapojili do dvou preventivních projektů zaměřených proti konzumaci a šíření dětské pornografie: BRIDGE a STOP-CSAM. Oba projekty fungují online a obdobných projektů jsou na světě pouze jednotky. Projekt STOP-CSAM navíc jako první na světě využívá pomoc umělé inteligence.

Podle statistik kriminality ČR vzrůstá trend v odhalování trestných činů užívání, výroby, přechovávání a distribuce dětské pornografie: v loňském roce jich bylo registrováno přibližně 700. Bohužel však neexistují žádná spolehlivá čísla o tom, kolik nevhodného materiálu se na internetu nachází a kolik lidí jej konzumuje. Obdobná situace panuje i ve světě. Evropské státy zaznamenávají nárůst evidovaných případů trestných činů ve spojitosti s materiály zachycujícími sexuální zneužívání dětí (CSAM; z angl. Child Sexual Abuse Materials. Tento termín je dle odborníků adekvátnější než označení "dětská pornografie"). Odborníci z Národního ústavu duševního zdraví se proto připojili rovnou ke dvěma mezinárodním projektům zaměřeným na prevenci a včasnou intervenci v této oblasti.

Pro představu: podle amerického Národního centra pro pohřešované a zneužívané děti (NCMEC) bylo v roce 2010 nahlášeno 23 000 případů evidence tohoto nevhodného obsahu a v roce 2019 to bylo již 725 000 v rámci EU, celosvětově to bylo 1 milion případů v roce 2010 a 17 milionů případů v roce 2019. Problém je však patrně ještě daleko rozsáhlejší. Na situaci se také výrazně podepsala pandemie covid-19. Že epidemická opatření a pandemie obecně podporují výskyt rizikového sexuálního chování, dokazují mimo jiné data Europolu. Podle nich došlo už během první vlny lockdownů k více než dvojnásobnému nárůstu návštěvnosti stránek obsahujících dětskou pornografii a významně se zvýšila i aktivita na tzv. darknetu, platformě, pomocí níž se problematické sexuálně explicitní materiály šíří nejvíce.

Většina uživatelů pomoc nevyhledá, i když o ni stojí

„Konzumace materiálů týkajících se sexuálního zneužívání dětí je přitom problematická i pro samotné konzumenty. Podle nedávno celosvětového průzkumu „Help us to help you“ realizovaného v prostředí DarkWeb, na který reagovalo 5171 respondentů, významná většina z nich přiznala, že se nikdy nikomu nesvěřili s problémem vyhledávání a konzumace těchto materiálů. Významná část respondentů také přiznala, že vyhledávání a konzumace těchto materiálů negativně ovlivňuje jejich život, jejich duševní zdraví a blízké vztahy. Většina těchto osob se nikdy nepokusila vyhledat pomoc, která by jim pomohla se získáním kontroly nad nutkáním vyhledávat a konzumovat tento druh materiálů, případně se vyhledávání pomoci bojít. Pouze 13 % dotázaných uvedlo, že získali přístup k léčbě, kterou potřebují,“ vysvětluje Kateřina Klapilová, vedoucí Centra pro sexuální zdraví a intervence Národního ústavu duševního zdraví.

„Současná výzkumná zjištění provedených průzkumů zdůrazňují naléhavou potřebu anonymních intervenčních programů, které by zpřístupnily osobám zapojujících se do tohoto problematického chování odbornou pomoc, o kterou mají zájem,“ říká Dominik Jozefík, Koordinátor a psycholog projektu BRIDGE za ČR. „Získat kontrolu nad svojí sexualitou a přestat vyhledávat a konzumovat nevhodné materiály zachycující nezletilé osoby je možné. Postupy založené na důkazech, které jsou využívány v souvislosti s tímto problémem, přinášejí slibné výsledky,“ doplňuje.

V posledních letech se proto v rámci EU objevily tzv. včasné intervence, zaměřené na prevenci sexuálního zneužívání dětí u osob, u kterých je zvýšené riziko, že spáchají sexuálně motivovaný trestný čin. Těm, kdo konzumují nevhodné materiály (CSAM) proto nabízejí odbornou pomoc. Ta zahrnuje například osobní terapii, krizové linky a online intervence. Ukazuje se však, že osobní (nebo telefonický) kontakt představuje pro některé potenciální klienty bariéru, která je od vyhledání pomoci odrazuje. Z tohoto důvodu se v těchto případech jako nejlepší možnost jeví online intervence. Aktuálně celosvětově funguje přibližně desítka programů nabízejících anonymní a bezplatnou podpůrnou pomoc pro uživatele dětské pornografie (CSAM). Tyto programy fungují online, zpravidla na principu svépomoci, kdy si daný klient prochází edukační videa bez současné podpory terapeuta, nebo online ve spolupráci s terapeutem. Většina těchto programů je ve fázi testování.

Anonymní a bezplatná pomoc, i díky umělé inteligenci

Odborníci z Národního ústavu duševního zdraví se zapojili do dvou mezinárodních projektů: BRIDGE a STOP-CSAM, které jsou financovány Evropskou komisí z Fondu pro vnitřní bezpečnost (ISF-2021-TF1-AG-CYBER). Projekt BRIDGE realizuje Stockholmský region a Centrum pro psychiatrický výzkum při Karolinském institutu a probíhá v šesti členských zemích EU. Je určen všem dospělým nad 18 let, kteří jsou znepokojeni svým sexuálním nutkáním vůči nezletilým a kteří se potýkají s problémem vyhledávání a konzumace materiálů zachycujících sexuální zneužívání dětí. Účast v projektu je zcela bezplatná, anonymní a dostupná online. BRIDGE se soustředí na ty, kteří ještě kvůli tomuto typu jednání nevyhledali odbornou pomoc. Pokud se přihlásí, budou zařazeni do jednoho ze dvou intervenčních programů, oba pracují s jejich motivací k vyhledání odborné pomoci a získáním kontroly nad užíváním CSAM, v prvním případě za pomoci terapeuta, ve druhém prostřednictvím svépomocného programu založeného na kognitivně-behaviorální terapii," vysvětluje Dominik Jozefík.

Druhým projektem je STOP-CSAM. Ten je realizován Institutem sexuologie a sexuální medicíny na Charité Universitätsmedizin Berlin a funguje ve 4 zemích EU. „Také účast v tomto projektu je bezplatná a anonymní. Oproti projektu BRIDGE cílí na ty, kdo aktivně již sami vyhledávají odbornou pomoc. V rámci čtyřtýdenní online chatové terapie plánuje tým odborníků využít postupy, které se ukázaly jako efektivní v dříve realizovaném projektu Parafilik. Navíc tento projekt bude pilotovat možnost online chatové terapie. Navíc tento projekt bude pilotovat využití umělé inteligence jako podpůrného nástroje pro terapeuta v rámci terapie s klientem. Jedná se o první program na světě v oblasti prevence zneužívání dětí, který v terapii umělou inteligenci využívá," uzavírá Lucie Krejčová, národní garant projektu STOP-CSAM.

Více o projektu BRIDGE zájemci najdou na stránkách www.iterapi.se/sites/bridge/lang/cs, o projektu STOP-CSAM na <https://troubled-desire.com/cz/>

Pro další informace, prosím, kontaktujte:

Mgr. Jan Červenka

tiskový mluvčí

E-mail: jan.cervenka@nudz.cz

Telefon: +420 774 851 335